

El PSOE davant el seu XXXII congrés federal

La dècada socialista

Militants del Partit Socialista, opositors polítics i independents valoren els encerts i errors de la gestió socialista al llarg d'un decenni. Tres blocs configuren l'anàlisi: la construcció de l'estat autonòmic, l'economia i la justícia.

Aquesta tardor es compleixen 8 anys de socialisme en el govern de l'estat, més de deu anys si ens referim a molts municipis. No són períodes de temps molt llargs en el sentit històric, però sí prou dilatats per a poder fer un balanç de com s'han anat desplegant les polítiques socialistes en els àmbits més importants que configuren la gestió d'un executiu.

UN ESTAT INACABAT

El pacte constitucional va fer possible el procés autonòmic. "Catalunya viu el seu període més llarg de la història recent amb institucions polítiques pròpies", assenyala Joan Marcet, diputat socialista al Congrés. L'Estat de les autonomies té, però, massa problemes: la permanent discussió de l'àmbit competencial, el desequilibri entre la forta descentralització de la despesa i la manca de capacitat de les autonomies en gestió pressupostària i fiscal. Segons Raimon Escudé, diputat de CiU al Parlament de Catalunya, "l'autonomia té alts i baixos en funció de la major o menor sintonia amb el govern central de torn".

En els darrers vuit anys hi ha hagut diverses fases, la primera fase de tensió va coincidir amb l'accés al poder del PSOE -LOAPA, ofec econòmic-. Posteriorment, ve una fase de menors tensions i s'arriba a acords com el de novembre del 1986 sobre la modificació del sistema de finançament provisional. Avui la relació del govern central amb les autonomies no socialistes viu un moment de tensió apaivagada. Tensió entre neocentralisme i horitzó federal.

Segons Lluís Armet, diputat socialista al Parlament de Catalunya, "tenim una administració autonòmica inspirada en el centralisme històric de l'estat espanyol i una administració de l'estat que no s'ha acabat d'adaptar a la realitat au-

tonòmica". De fet, no s'ha plantejat el paper de les províncies en el nou model d'estat. Per a Celestí Sánchez, diputat del PCC, el marc autonòmic hauria de configurar amb el municipal l'estructura de l'estat, "les funcions dels governs civils -diu- no tindrien raó de ser ja que quedarien assumides per les administracions esmentades".

Pel que fa a seguretat interior, la lluita contra el terrorisme -amb el tema escabrós del GAL- i el tràfic de drogues han estat eixos fonamentals de l'actuació policial. S'han aprovat lleis més o menys polèmiques: la Llei d'Estrangeria, la Llei de Protecció Civil i la Llei de Seguretat Vial, que han modernitzat el vell codi de circulació. Hi ha temes pendents, segons Ildefons Valls, delegat de política de seguretat del PSC, com la regulació de la seguretat privada i l'increment de coordinació entre els diversos cossos

policials.

L'Ertzaintza ha tingut les funcions definides però l'eco del desgavell autonòmic s'ha sentit allà on les funcions de la policia autonòmica no s'han fixat clarament. Miquel Sellarés, ex-director general de seguretat ciutadana de la Generalitat de Catalunya, hi reflexiona: "A Catalunya es va generar el grup d'entesos en seguretat més important del camp socialista, grup que ja ha intentat la transformació a diverses policies locals buscant el model policial de Catalunya (policia local més autonòmica). Aquesta doctrina s'ha frustrat en produir-se un enfrontament entre els ideòlegs socialistes progressistes i els comissaris del PSOE a Catalunya, amb la col.laboració de CiU".

En l'àmbit de defensa, el que s'ha retret més als socialistes és la incorporació d'Espanya a l'OTAN. Segons Lluís Ma-

ria de Puig (PSC): "Durant molts anys el PSOE i altres forces socialistes van retraure als aliats la contemporització amb el franquisme. Per això i per pacifisme el PSOE va votar no a l'entrada a l'OTAN quan la UCD ens hi va incorporar sense condicions. Existia la convicció en el si del PSOE que era possible integrar-se a l'OTAN al marge de la participació en el sistema defensiu, però després de l'entrada a la CEE el govern socialista va modificar aquesta opinió, va haver-hi un debat important al si del partit i es va decidir avançar per aquesta via si els

inversió i el creixement econòmic. Però com assenyalava Antoni Castells, catedràtic d'Hisenda pública a la Universitat de Barcelona i membre del PSC, "aquesta política fou possible per la moderació salarial i la corresponsabilització dels sindicats". La despesa pública es va dirigir en aquest període a arranjar el problema de la crisi més que en polítiques socials.

El 1985 l'economia entra en una nova fase caracteritzada per la superació de la recessió i per un creixement més elevat que en altres països.

als però no dels beneficis, especialment de la banca— i la inversió estrangera".

En el tema de l'atur, el govern socialista l'ha combatut amb mesures de foment de l'ocupació en els sectors on era més escassa. S'han millorat els subsidis d'atur i s'ha reduït la jornada laboral a les 40 hores. Tot i així, la situació d'atur ha afavorit un fort creixement de l'economia submergida, la qual alleuja la càrrega de 2 milions i mig de desocupats oficials.

Segons Josep Maria René (PSC), "la política del govern central sobre el mer-

ciutadans ho votaven en referèndum".

El cert és que l'esquerra no socialista i fins i tot algun sector del PSOE van considerar un frau a l'elector —per l'esperit del 82— la manera en què el partit governant va dur el tema.

Si la política de defensa ha estat més que qüestionada, les relacions exteriors han trencat l'aïllament i han proposat al món un model de transició política. Tot plegat amb una imatge no sempre renovada (V centenari, unitarisme cultural) conseqüència també d'un estat inacabat.

En el camp econòmic, la situació que va trobar el PSOE el 1982 va ser una crisi més accentuada que en altres països i un retard en la implantació dels serveis de l'estat del benestar. L'etapa 1982-85 pot caracteritzar-se com de sortida de la crisi. Una política econòmica rigorosa va permetre reduir la inflació, millorar la productivitat i recuperar la

El creixement no va anar acompanyat d'una prou ràpida modernització de les infraestructures de comunicació. En aquesta mateixa etapa, l'evolució de l'ocupació canvia de tendència segons Castells: "Per primer cop es comença a pensar d'afrontar la política social". Això fa dir a Maria Àngels Martínez, economista, que "en els darrers anys no s'ha donat a Espanya cap política econòmica socialista sinó una política neoliberal caracteritzada per un ajust dur en matèria de salaris". L'analista observa que "el punt de mira de les autoritats ha estat l'adequació a la CEE —conflictes arran de les reconversions industrials— més que el desenvolupament harmònic. Així, el combat de la inflació ha estat l'objectiu bàsic per damunt de l'atur. El motor del creixement ha estat el fort increment de la formació bruta de capital —sobre la base d'aturar el creixement dels sous re-

cat de treball se centra en dos eixos: formació de mà d'obra mitjançant un acord amb els sindicats majoritaris, i l'afavoriment de la contractació indefinida". Jordi Ribó, secretari general de CCOO del Barcelonès Nord i membre del consell confederal de CCOO afirma: "En la legislació espanyola hi ha 17 tipus de contractes i aquesta filosofia va nàixer en els pactes de la Moncloa i va arrelar fortament en el model del PSOE. La reivindicació del treball fix va ser justament un dels eixos del 14-D. Ara caldrà fer real el control dels contractes per part dels sindicats".

La política energètica dels socialistes ha estat important dins un sector endeutat i incapacitat per dur a terme les reformes necessàries per entrar el Mercat Comú. El pla de 1983 va dur endavant una moratòria nuclear i di-

Vuit anys no són res

Tenint en compte la quantitat de milers d'anys que separen l'evolució del simi depredador fins arribar a convertir-se en el president Bush, els vuit anys de govern del PSOE sobre Espanya no són res. Si no eren res els vint anys del tango *Volver*, menys són els vuit anys del bolero PSOE, marcat pels versos: "No quiero arrepentirme después / de lo que pudo haber sido y no fue...". El PSOE ha governat sense dos complexos presumibles: la inexperiència en política de gestió d'una força política en l'oposició durant quaranta anys i el respecte al compromís programàtic adquirit amb els electors. Per a superar el primer complex ha disposat d'un alt funcionari parasocialista que va ocupar sobretot el poder en política econòmica i ha reclutat el funcionari que li faltava vingués d'on vingués, sempre que no tingués una escandalosa vinculació amb el franquisme més repressiu. Pel que fa al segon aspecte, potser el fenomen més greu que es detecta en el procés de reconstrucció de la cultura democràtica espanyola és com un govern d'esquerra incompleix compromisos fonamentals de fons amb el seu electorat i aquest queda sumit en el principi del *mal menor* i li continua atorgant confiança absoluta.

D'altra banda, quedarà per

sempre el dubte de si la famosa estrebada de l'economia espanyola en els anys vuitanta és fruit d'una política neocapitalista i racionalitzadora clarivident de l'equip de govern socialista, o si és sobretot conseqüència de l'estrebada mundial de l'economia del sistema capitalista, després de la travessia de deu anys de crisi econòmica. El que és cert és que la política econòmica espanyola ha marxat al dictat dels centres de decisió transnacionals, equilibradors del sistema, que estan enllestitint la integració de l'economia espanyola dins d'una divisió internacional del treball i el capital, integració expressament iniciada per l'Opus Dei des de final dels anys cinquanta. El cost social i de *sobirania industrial* han estat extraordinaris, però l'estabilitat i fins i tot la riquesa aconseguides pels sectors emergents i instal·lats de la societat espanyola han escombrat sota les catifes la formació d'una nova pobresa que suma a la de sempre la pobresa de la *modernitat*.

Un fracàs, en canvi, evident des d'una perspectiva inclús d'eficàcia productiva ha estat l'intent de reforma administrativa. El govern no ha pogut amb les pautes vicioses culturals de l'administració tradicional, i després de diversos cops d'efecte inicials la rutina va ser més poderosa

que la demagògia, com de vegades la selva és més poderosa que l'asfalt. En la relació amb els anomenats poders fàctics, la política del govern ha estat tan hàbil com cara: ha comprat la gran banca i ha permès que s'enriquís com mai, ha neutralitzat la força social de la jerarquia de l'església a pesar de la involució representada pel tàndem Wojtyła-Suquía, i ha disgregat la coherència postfranquista de l'exèrcit vencedor en la guerra civil. Sens dubte, i fins ara, aquest tercer objectiu aconseguit és el que més i millor ha beneficiat la convivència democràtica espanyola.

En el capítol cultural, especialment quant a la cultura com a consciència de què s'és i què es necessita, el període PSOE ha estat d'una banalització exasperant. D'altra banda, s'ha fet algun esforç per recuperar el patrimoni cultural heterodox, tradicionalment aixafat per la reacció espanyola i no diguem ja durant el període de la llarga gresca cultural franquista. Però en la dimensió de la cultura que crea una consciència democràtica activa, el PSOE ha desorientat tota l'esquerra espanyola en assumir els paradigmes del neoliberalisme més salvatge, lleugerament adornats amb tocs de circumstancialitat (cal deixar-se dur per les pautes neocapita-

listes per a conduir-les a un altre port) i tractant de compensar tant de desarmament crític i tota ambició transformadora de les estructures socials, amb un projecte de futur, el famós Programa 2000, que no ha pogut evitar la sensació que no hi ha projecte cultural realment socialista per a l'any vinent. La lluita implacable dels aparells de poder ideològic del govern contra tot residu de consciència crítica o per desorientar objectius emancipadors de classe o de nacionalitat ha condicionat tota mena de debilitats aparegudes en la consciència social. Entre els èxits més espectaculars de l'acció de govern del PSOE cal inscriure la domesticació dels nacionalismes hegemònics a Catalunya i Euskadi, a través de la dependència política i econòmica amb l'estat prestamista o subvencionador. Com a força política hegemònica el PSOE ha practicat un implacable canibalisme amb les altres formacions polítiques, des d'un instint, alguns diuen que leninista i altres aque simplement mexicà, d'arribar a ser quasi un partit únic durant els trenta anys, segons Felipe González, necessaris per a modernitzar Espanya. Des de la perspectiva de trenta anys, perfectament prorrogables, vuit anys no són res.

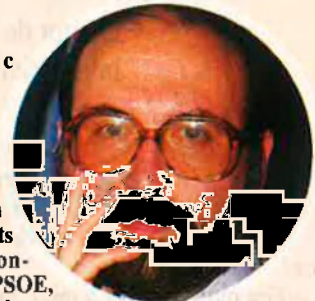
M. Vázquez Montalbán

El PSOE davant el futur

Escriu

aquestes ratlles quan encara no es coneixen els resultats del 32 congrés del PSOE, però no cal esperar-

versos projectes van quedar abandonats, entre ells Vandellòs III. La decisió era raonada pel fort endeutament del sector elèctric i la sobredimensió del parc elèctric". Aquesta sobredimensió —diu Jordi Bigas, portaveu del Servei Mundial d'Informació sobre l'energia— permetria avui tancar totes les centrals nuclears en funcionament sense fer perillar el subministrament. Així quedaria damunt de la taula un problema ben pelut: com afrontar els deutes externs provocats per les energies renovables (solar, eòlica, etc.) El Pla d'energies renovables del 1986 s'ha incomplert".

Rafael Maduero, secretari general de medi ambient del PSC, assegura que s'ha dut a terme una modernització de la legislació, tot i que reconeix "una migradesa de pressupostos per temes mediamambientals i una dispersió de la gestió en diversos ministeris i conselleries autonòmiques".

JUSTÍCIA VS. LLIBERTATS

En l'àmbit de llibertats públiques el PSOE ha fet probablement una de les seves polítiques menys dretanes: la jurisdicció militar reduïda estrictament al seu àmbit, la regulació de l'objecció de consciència o de la interrupció de l'embaràs en algunes situacions. Igualment, s'ha introduït per primer cop la regulació de l'habeas corpus en l'ordenament jurídic vigent com a garantia dels drets processals del detingut. Per la seva banda, la llei de cossos i forces de seguretat de l'estat vetlla perquè l'acció policial es faci d'acord amb els principis constitucionals. Joan Oliart, del PSC, assegura

que aquest àmbit constitucional no ha estat descuidat: "El desplegament dels drets i llibertats continguts en el títol segon de la Constitució ha estat actiu i constant. Avalen aquesta creença les més de 30 lleis promulgades en aquest sentit". La polèmica Llei d'Estrangeria, juntament amb algun problema amb la llibertat d'expressió relacionat amb la televisió pública, és una excepció dins aquest marc.

Però en qüestió de llibertats públiques tan important és el reconeixement com l'aplicació. L'advocat Agustí de Semir opina que "en general el règim de drets i llibertats establerts a la Constitució ha estat reconegut per l'administració, sense perjudici de la seva aplicació més o menys encertada a l'àmbit de l'activitat judicial. En aquest àmbit els problemes de funcionament han provocat interferències".

Algunes veus no són tan moderades, la premsa ha denunciat escàndols judicials que freguen l'absurd, per no parlar de l'intervencionisme polític socialista en el Consell General del Poder Judicial. El Col·legi d'Advocats de Barcelona expressava fa uns mesos en un editorial de la revista *Món jurídic* un seguit d'opinions contundents: "Passats uns mesos de l'entrada en vigor de l'anomenada reforma Múgica, han quedat paleses les insuficiències cròniques de l'administració de justícia. Calia preveure amb quins mitjans materials i personals es compta perquè, si no es fa així, s'incideix en una disfunció del poder judicial ja que els principis fonamentals, d'eficàcia, de celeritat i de tutela queden en dubte".

Albert Punsola

los per a intuir que aquesta assemblea socialista no canviarà gaire les coses, almenys a curt termini. Els congressos dels partits són pràcticament l'única ocasió que tenen les bases per fer-se escoltar una mica, si bé els aparells solen prendre les precaucions oportunes perquè la cridòria ni sigui excessiva. No és que en aquesta ocasió els militants del PSOE no hagin participat en l'elaboració de les ponències i les esmenes, el que passa és que el poder decisoriu continua centrat en unes poques persones i que la majoria d'aquestes tenen càrrecs, és a dir, que són gent de confiança. I consti que aquest no és un mal exclusiu del PSOE, sinó del sistema polític espanyol que ha anat concentrant la capacitat de decidir en unes quantes mans.

El 32 congrés ha tingut almenys la virtut de fer veure a la cúpula socialista que la societat i el partit que es van trobar el 1982 no eren els mateixos que els d'ara i que per salvar les restes d'aquell pacte el partit ha de girar a l'encontre d'un país diferent. Txiqui Benegas ho formulava correctament: ja no es tracta de consolidar la democràcia, sinó d'aprofundir-la, ja no es tracta d'inserir-se a Europa, sinó de participar en la seva construcció, ja no es tracta de sortir de la crisi econòmica, sinó d'equilibrar els processos, ja no es tracta de bastir l'Estat de les Autonomies, sinó d'exemplar-lo i de perfeccionar-lo.

El problema és qui i com aplicarà aquesta nova formulació socialista. ¿Felipe Gonzalez?, ¿Alfonso Guerra?, ¿Carlos Solchaga?, ¿Luis Martínez Noval?, ¿Txiqui Benegas? etc. ¿Seran capaços de traduir les resolucions del Congrés en programes electorals engrescadors, començant pel de les pròximes eleccions autonòmiques i municipals? ¿Es repetirà la buidor esfereïdora del programa electoral d'octubre de 1989, culpable en gran part de la incapacitat d'aquest govern per prendre grans iniciatives noves d'acord amb els nous grans reptes interns i externs? La qüestió —vista des de fora— no és si la futura comissió executiva tindrà 23 o 30 membres, sinó si apareixen projectes de transformació concrets que donin solució específica a les necessitats de la nova societat.

Josep M. Sanmartí